

Edebiyatı neyse kızı da hep oydu

Eleştirmen ve editör Sevgül Sönmez'in yazdığı 'A'dan Z'ye Sabahattin Ali'de yazarın eserlerinin doğuşu, yakın ilişkileri hiç bilinmeyen yönleriyle anlatılıyor. Ali'nin edebiyatımıza kazandırdıkları ve yaşamının kırılma noktaları tarihi belgeler eşliğinde okuyucuya sunulurken kızına aşırı düşkün bir baba oluşu da gözler önüne seriliyor.

A'dan Z'ye
Sabahattin Ali
Sevgül Sönmez
Yapı Kredi Yayınları
384 sayfa
28 TL

ERKUT TEZERDİ
İSTANBUL
erkuttezerdi@karar.com

Modern Türk edebiyatının en önemli yazarlarından Sabahattin Ali üzerine bugüne dek yüzlerce araştırma yapıldı, eserleri hakkında tezler kaleme alındı. Yaşamı üzerine sergiler açıldı, paneller düzenlendi, belgeseller çekildi. **Kitaplar** ise yüzbinlerce edebiyatseverle buluştu. 41 yıllık yaşamına üç roman, beş öykü, bir şiir kitabı ve yedi **kitap** çevirisini sığdıran Ali'nin en ünlü eseri 'Kürk Mantolu Madonna' Türkiye'de Mart 2017 itibarı ile 80'inci baskısına ulaştıran 21 dile çevrildi, 24 ülkede okuyucu karşısına çıktı. Tiyatro oyununa ve filme uyarlanıyor. Yaklaşık 10 senedir de **kitap** satış noktalarında 'bestseller' listelerinde yer alıyor. Birçok edebiyatçıya göre Ali'nin başarısı dil kullanımındaki ustalığından, toplumsal duyarlılığından ve yaşamı en naif haliyle tasvir etmesinden kaynaklanıyor... Peki 'dil', 'duyarlılık' ve 'anlatım' yeterli cevaplar mı? Yazarın eserlerinde başka neler var? Yaşamının dramatik kırılma noktaları ile çocukluğu, dostluğu ve ölümü bir gizem mi? Edebiyat eleştirmeni ve edi-

tör Sevgül Sönmez, tüm bu soruları Ali'nin eserleri üzerine yaptığı araştırmaları bir araya getirdiği, **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıkan 'A'dan Z'ye Sabahattin Ali'de anlatıyor.

Yazarın hayatından edebiyatına kadar her şeyin tarihi belgeler eşliğinde incelendiği **kitap** yazının bilinmeyen yönleri gün ışığına çıkıyor. Mesela onlardan biri de Ali'nin kızı Filiz Ali'ye verdiği büyük önem, sonsuz sevgisi; dahası bunun edebiyat tutkusuna yarıyor oluşu. Hatta "edebiyatı neyse kızı da oydu" demek bile mümkün. Kitabı okurken bu satırların yazıldığı kısımlar bir hayli duygusal.

Kitapta Ali'nin kaleminde aşk tanımlaması da yapılıyor. Ali, aşık olduğu kadın

Ayşe Sıtkı'ya yazdığı mektupta "Cinsi hissiyatın tezahürü olan bir nevi 'istek' bertaraf edilirse, aşk bazı insanlarla beraber doğan, onları ölünceye kadar terk etmeyen bir histir" sözlerine yer veriliyor. Ancak Ali, Sıtkı'dan aşkına karşılık bulamıyor. Bunun üzerine Ali, Aliye Hanım'a evlenme teklifi

Sevgül Sönmez

ediyor. Tarih 16 Mayıs 1935'i gösterdiğinde Kadıköy'de evleniyorlar. Ali, Aliye'nin hamile olduğunu öğrendiğinde ise Almanca çocuk bakımı **kitap**ları okumaya başlıyor. 1937'de kızları Filiz Ali doğunca kızına aşırı düşkün bir Ali ortaya çıkıyor. **Kitapta** Sönmez, Sabahattin Ali'nin, Filiz Ali'nin doğduğu andan itibaren her şeyiyle ilgilendiğini belirterek, kızının mamalarının nasıl olacağını, ne zaman sebze, ne zaman et suyu yiyeceğini Doktor Ali Şükrü'den öğrendiğini, Filiz Ali'nin yemek düzenini de ona göre hazırladığını söylüyor. "**Sabahattin Ali** bu yemek meselesine titizlendikçe Filiz Ali de aksine iştahsız ve mızız bir çocuk olmuş. Filiz Ali'nin zayıf kalacağından, zayıf olursa da havale ya da

zafiyet geçireceğinden korkan Sabahattin Ali, Filiz Ali ne zaman ateşlense elinde derece sabahlara kadar uyanık kalıyor. Karanfil Sokak'ta oturan Doktor Albert Eckstein'i çağırıyor ve onunla Filiz Ali'nin sıhhati üzerine uzun uzun konuşuyor" sözlerini kaydediyor. Bu nedenle Doktor Eckstein, bir zaman sonra Sabahattin Ali'nin paniği karşısında evdeki dereceleri artık kırmamasını ve Filiz'in ateşle de ilgilenmemesini rica ediyor. Ancak Ali'nin kızına karşı bu düşkünlüğünün hiç azalmadığını eşine yazdığı 18 Temmuz 1944 tarihli mektupta da öğreniyoruz: "... Filiz'in sıhhatine dikkat et, her gün sabah akşam derece koy ve derecelerini bana yaz." Dahası, kızının uyku düzeni bozulmasını diye çok dikkatli davranan Ali, daire kapılarına da "Kapıyı çalmayın, Filiz uyuyor" notunu asarmış. Ali'nin ailesinin, dostlarının ve kızının genişçe yer aldığı **Kitapta** her şey bölümler halinde aktarılıyor ve yazarın daha önce hiçbir yerde okuyamayacağımız "mükemmel baba" ile "iyi eş" oluşu gerek kendi yazdığı mektuplar gerekse de kızının ağzından ortaya seriliyor.

SAMİMİ OLMAYAN EDEBİYATÇI KUSURLUDUR

Sanatta toplumsal gerçekliği savunan ve ilerleyen yıllarda eleştirel gerçekçiliğe yönelen Sabahattin Ali, **sanat** toplumsal bir eylem olarak görüyor. Keza aynı durum edebiyata karşı fikirleri için de geçerli. Bu yaklaşım **kitapta** Ali'nin "Edebiyat da bir hizmet ve bir mücadeledir... Daha iyiye, daha güzele götüren bir mücadele ve hiçbir zaman yüksek ruhlu bay üdebanın gönül eğlencesi değil" sözleriyle açıklanıyor. Sevgül Sönmez konuyla ilgili şunları not düşüyor: "Ali'ye göre edebiyatın görevleri de vardır. Doğrudan halk için yazmanın, halktan bahsetmenin, kendisine halk muharriri demenin güllünlüğünden söz etmektedir. Onun edebiyat anlayışı toplumu ilgilendiren ve okununca değişim yaratan eserler ortaya koymak ve her zaman samimi olmaktır. Edebiyatçıların samimi olmayışı ona göre büyük bir kusurdur."